

CUPRINS

Argument	3
A. POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE	4
Romanitatea românilor în viziunea istoricilor	4
1. Etnogeneza românească	4
2. Romanitatea românilor	6
3. Romanitatea românilor în Evul Mediu – secolele XIV–XVI ...	7
4. Umaniștii și Romanitatea românilor în Evul Mediu	8
5. Romanitatea românilor – secolele XVII–XVIII	9
6. Romanitatea românilor în lupta de emancipare politică a românilor din Transilvania; disputa în jurul continuității românilor	11
7. România Modernă și romanitatea românilor	13
8. Ideea romanității românilor după Marea Unire	14
9. Istoriografia comunistă și ideea romanității românilor	15
B. OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR	18
I. Democrație și totalitarism în secolul al XX-lea	18
1. Trăsăturile democrației	18
2. Trăsăturile totalitarismului	18
3. Ideologii totalitare și practici totalitare	19
4. Regimuri democratice în secolul al XX-lea	26
5. Trăsăturile democrației românești 1918–1938	30
6. Ideologii și practici politice în România	32
II. Istoria constituțională a României	38
1. Regulamentele Organice	38
2. Convenția de la Paris – august 1858	39
3. Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris – 1864	40
4. Constituția României Moderne – 1866	41
5. Constituția României Mari – 1923	44
6. Constituția monarhiei autoritare – 1938	47
7. Constituțiile comuniste	49
8. Constituția statului de drept din 1991	58
C. STATUL ȘI POLITICA	60
I. Autonomii locale și instituții centrale (secolele IX–XVIII)	60
Ce sunt autonomiile locale?	60
II. Instituțiile centrale pe spațiul românesc	62
1. Instituția voievodatului	63

2. Instituția Principatului în secolele XVI–XVIII	65
3. Domnia	67
4. Sfatul domnesc	69
5. Adunările de stări	69
6. Armata	70
7. Biserica	70
8. Administrația	71
9. Justiția	71
III. Întemeierea statelor medievale românești	72
1. Factori interni și externi	72
2. Întemeierea statului medieval Țara Românească	73
3. Întemeierea statului medieval Moldova	76
4. Întemeierea statului medieval Dobrogea	77
II. Statul român modern: de la proiect la realizarea	
României Mari	83
1. Proiecte politice între 1711–1821	83
2. Proiect politic la 1821: Revoluția lui Tudor Vladimirescu ..	89
3. Proiecte politice între 1822–1848	91
4. Proiectul politic pașoptist – 1848	93
5. Proiectul Unirii Principatelor; realizarea proiectului politic între 1859–1866	101
6. Proiectul modernizării instituțiilor statului: Monarhia, Parlamentul, Guvernul, Biserica, Armata, Justiția	109
7. Proiectul partidelor politice	117
8. Proiectul independenței de stat 1877–1878	121
9. Primul Război Mondial 1914–1918	127
10. Proiectul făuririi României Mari – 1918	132
III. România postbelică. Socialism, naționalism-comunism	
și disidență anticomunistă	139
1. Cucerirea și consolidarea puterii politice	139
2. Stalinizarea României	142
D. RELAȚII INTERNAȚIONALE	150
I. Țările române între diplomație și conflict în Evul Mediu	
și la începutul modernității	150
II. România și concertul european; de la „criza orientală”	
la marile alianțe ale secolului al XIX-lea	170
1. România și concertul European: de la „criza orientală” la marile alianțe în prima jumătate a secolului al XIX-lea ...	170

2. România și concertul european; de „la criza orientală” la marile alianțe în a doua jumătate a secolului al XIX-lea .	171
3. Politica externă a României la sfârșitul secolului al XIX-lea	173
4. Marile Alianțe	174
5. Politica externă a României la începutul secolului al XX-lea	174
6. România și Primul Război Mondial	175
7. Conferința de pace de la Paris–Versailles (1919–1920)	176
8. Alianțe regionale și defensive încheiate de România	177
9. Relații internaționale 1919–1939	178
10. Relațiile româno-sovietice 1918–1944	179
11. Relațiile cu Germania	180
12. Relațiile României cu Bulgaria și Ungaria	181
III. România și Războiul Rece	184

A. POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE

Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

1. Etnogeneza românească
2. Romanitatea românilor
3. Romanitatea românilor în Evul Mediu
secolele XIV-XVI
4. Umaniștii și Romanitatea românilor în Evul Mediu
5. Romanitatea românilor – secolele XVII-XVIII
6. Romanitatea românilor în lupta de emancipare
politică a românilor din Transilvania; disputa în jurul
continuității românilor
7. România Modernă și romanitatea românilor
8. Ideea romanității românilor după Marea Unire
9. Istoriografia comunistă și ideea romanității românilor

1. Etnogeneza românească

Poporul român este un popor romanic ca și cel francez, italian, spaniol și portughez. A luat naștere în urma unei duble asimilări, în spațiul dacomoesian. La baza formării poporului român se află procesul de romanizare care a fost organizat și dirijat de statul roman.

Etnogeneza românească cuprinde 3 elemente:

- a. Substratul traco-dacic (autohtonii).
- b. Stratul latin (comun tuturor popoarelor romanice).
- c. Adstratul slav, în cazul poporului român (germanic, în cazul celorlalte popoare romanice).

ETAPELE ROMANIZĂRII

1. Etapa preliminară a romanizării s-a desfășurat între secolele II î.H.–I d.H.

Cunoscută și ca etapa preromană, a constituit o premisă a romanizării. Acum geto-dacii intră în aria de civilizație romană și se familiarizează cu elemente de civilizație romană.

2. Etapa principală a romanizării (etapa propriu-zisă, etapa romană)

A avut loc prima sinteză dintre daci și romani rezultând o populație daco-romană puternic romanizată.

- în Dacia, 106–271
- în Dobrogea, 46–602

În această etapă acționează mai mulți factori ai romanizării. Aceștia sunt: administrația romană (organizarea), armata, coloniștii, veteranii, orașul și urbanizarea, religia, viața economică, dreptul roman.

3. Etapa a III-a, 271/275–602 (etapa postromană)

S-a realizat cea de-a doua sinteză, care a constat în contopirea migratorilor în masa romanicilor. Acum a avut loc generalizarea romanizării în condițiile marilor migrații. Creștinismul a fost un factor important de păstrare a romanității și de desăvârșire a etnogenezei românești. La răspândirea creștinismului au contribuit și misionarii. Terminologia creștină este de origine latină. În această etapă nu au încetat legăturile dintre populația romanică de la nord și sud de Dunăre.

Limba română este o limbă romanică (neolatină). Ea cuprinde:

1. **Substratul traco-dacic** – aproximativ 160–180 de cuvinte a căror etimologie nu este precizată (10%).
2. **Stratul latin** – aproximativ 3000 de cuvinte (60% din vocabular).
3. **Adstratul slav** – 20%.

10% împrumuturi din alte limbi.

În perioada secolelor IV – VIII d.H. limba latină vulgară, vorbită de daco-romani, s-a transformat mai întâi într-o limbă protoromână. Limba română literară s-a format în secolul al XIX-lea pe baza graiului din Muntenia, dar și pe baza operelor literare create în Moldova.

DIALECTELE LIMBII ROMÂNE

1. **Dialectul daco-român** vorbit pe întreg teritoriul României și în Republica Moldova, precum și în comunitățile românești din țările vecine: Ucraina, Serbia, Bulgaria și Ungaria.

2. Dialectele sud-dunărene:

- aromân;
- istro-român;
- megleno-român.

2. Romanitatea românilor

Romanitatea românilor după etnogeneză:

Ideea romanității românilor este una din ideile fundamentale care privesc istoria românilor. Aceasta cuprinde mai multe elemente:

1. Ideea descendenței romane a românilor.
2. Ideea continuității daco-romanilor și a românilor pe teritoriul fostei Dacii.
3. Ideea unității de neam și de limbă a românilor din teritoriile locuite de ei.
4. Ideea latinității românilor.

Contextul istoric:

La puțin timp după încheierea etnogenezei românești apar informații în lucrările unor cărturari ale acelei epoci despre populația romanică din Balcani și din actualul teritoriu al țării noastre. Astfel, românii din Balcani și de la nord de Dunăre, sunt denumiți sub numele de „*valahi*”, „*vlahi*”, „*volohi*”, ba chiar „*romani*”.

Ei alcătuiau un popor romanic distinct de alte popoare vecine (bulgarii, ungurii, rușii, cumanii, pecenegii etc.) așa cum reiese din menționările primelor izvoare istorice bizantine, armenе, rusești și maghiare.

IZVOARE EXTERNE DESPRE ROMÂNI ÎN SECOLELE VII–XIII

• **Secolul al VII-lea:** Tratat militar bizantin, *Strategikon*, scris de împăratul bizantin *Mauricius*, menționează elementul romanic la nord de Dunăre. Este prima atestare a elementului romanic la nord de Dunăre. Populația romanică era desemnată cu termenul de romani.

• **Secolul al IX-lea:** *Geographia armeană* a lui *Moise Chorenati* menționează o primă țară românească – Țara Balak (Valahia).

• **Secolul al IX-lea:** cea mai veche cronică turcă *Ogüzname* menționează o țară românească Ulak-ili situată probabil la Est de Carpați, unde tradiția istorică localizează Țara Sipișului, în anul 1000.

• **912–959:** împăratul bizantin *Constantin al VII-lea Porfirogenetul*, în lucrarea sa *Despre administrarea imperiului*, dă nume poporului român cu termenul de romani spre a-l deosebi de bizantini, denumiți cu termenul de romei („*aceștia se mai numesc și romani pentru că au venit din Roma și poartă acest nume până în ziua de astăzi*”).

• **980:** Prima mențiune a împăratului *Vasile al II-lea Macedoneanul* despre vlahi, termen prin care era denumită vechea populație românească.

• **1020:** A doua mențiune a lui *Vasile al II-lea Macedoneanul* despre vlahi.

• **Mijlocul secolului al XI-lea:** *Gardizi*, geograf persan, în *Podoaba istoriilor* îi așază pe români într-un spațiu cuprins între Dunăre și un munte mare, probabil Munții Carpați.

• **Sfârșitul secolului al XI-lea:** *Kekaumenos* (cronicar bizantin), în *Sfaturi și povestiri*, îi menționează pe vlahii sud-dunăreni care trăiau în apropierea Dunării și pe râul Saos (Sava).

• **1167:** *Ioan Kynnamos*, secretar al împăratului bizantin Manuel Comnenul, în lucrarea *Epitome*, afirma despre vlahi „se zice că sunt veniți de mult din Italia”.

• **1197–1207:** În corespondența dintre *Ioniță cel Frumos* și papa *Inocențiu al III-lea*, ideea romanității românilor ocupă un loc central (izvor occidental).

• **Secolul al XII-lea:** *Cronica lui Anonymus* – *Gesta Hungarorum* (Faptele Ungurilor), scrisă în timpul lui *Bela al III-lea* – afirma că la sosirea lor ungerii **au găsit** în Pannonia slavii, bulgarii și blachii, adică „*păstorii romanilor*”. Acest izvor istoric este cea mai amplă relatare despre români la începuturile Evului Mediu în Transilvania (secolele IX–X).

• **Secolul al XII-lea:** *Cronica lui Nestor* ne arată că la trecerea lor prin Carpații Păduroși, spre Pannonia, ungerii i-au găsit acolo pe români (volohi) și pe slavi (izvor rus).

• **Secolul al XIII-lea:** Cronicarul maghiar *Simon de Kéza*, în *Gesta hunnorum et hungarorum*, afirma că românii erau în Pannonia la venirea hunilor, iar în vremea lui *Attila*, romanii locuitori ai orașelor (civitas) s-au înapoiat în Italia dar „*vlahii care au fost păstorii și agricultorii acestora au rămas de bună-voie în Pannonia*”.

Ambii cronicari maghiari au ca element comun ideea că românii sunt „*păstorii romanilor*”.

3. Romanitatea românilor în Evul Mediu secolele XIV–XVI

Contextul istoric:

- a. Formarea statelor medievale românești – secolul al XIV-lea.
- b. Turcii au ajuns la Dunăre în ultimul deceniu al secolului al XIV-lea.
- c. Apogeul Imperiului Otoman și diminuarea autonomiei Țărilor Române. Situația din ce în ce mai dificilă a Țărilor Române în relația cu Imperiul Otoman, aflat în plină expansiune în timpul lui *Soliman Magnificul*

(1520–1566), a determinat rezistența românilor, ce a culminat cu fapta lui Mihai Viteazul și cu Unirea de la 1600.

d. Apariția tiparului și a scrisului în limba română, dovedește conștiința romanității la români.

e. Veacul al XVI-lea a adus mari progrese de natură economică și culturală în întreaga Europă (Renașterea matură, descoperirea Lumii Noi și a drumului comercial maritim spre Asia, Reforma etc.), dar și în Țările Române.

4. Umaniștii și Romanitatea românilor în Evul Mediu

• **380–1459:** *Poggio Bracciolini* a fost primul umanist italian care afirmă originea romană a poporului român. El confirmă continuitatea elementului romanic în țările române și originea latină a limbii române. Și-a cules informațiile din spațiul românesc.

• **1392–1463:** *Flavio Biondo*, secretar apostolic, afirma despre românii cu care se întâlnește la Roma că „*invocau cu mândrie originea lor romană*”.

• **1405–1464:** *Enea Silvio Piccolomini*, viitorul Papa Pius al II-lea (1458–1464), a introdus în circuitul științific ideea originii romane a poporului român. El și-a cules afirmațiile de la misionari franciscani și dominicani.

• **1423–1490:** *Laonic Chalcocondil*, grec stabilit în Italia, după cucerirea Constantinopolului, cunoștea originea romană a românilor, numindu-i *daci* pe cei de la nord de Dunăre și *vlahi* pe cei de la sud de Dunăre. El a fost primul care, după gândirea medievală, revine la teoria elină (greacă) care identifica limba cu neamul.

• **1434–1503:** *Antonio Bonfini*, umanist care a trăit la curtea regelui maghiar Matei Corvin a scris o lucrare *Decadele* în care afirma că din „*legiunile și coloniile duse în Dacia de Traian și ceilalți împărați romani s-au tras românii*”.

• **1437–1496:** *Fillippo Buonaccorsi*, consilier la curtea poloneză a jagellonilor, a călătorit în Moldova unde cunoscându-i pe localnici menționa „*descendența românilor din coloniștii romani*”.

• **1493–1568:** *Nicolaus Olahus* (Nicolae Românul) a scris în 1536 *Hungaria*. Este primul umanist român care susține unitatea de neam, de limbă și religie a românilor, argumentându-le prin originea lor comună.

• **1504–1574:** *Anton Verancsics*, umanist dalmat, a scris lucrarea *Descrierea Transilvaniei, Moldovei și Țării Românești* (1549) în care confirmă existența unei conștiințe a descendenței latine a românilor.

• **1514:** A avut loc *Conciliul de la Lateran* în care *Jan Laski* afirmă originea romană a românilor din Moldova „*căci ei spun că sunt oșteni de odinioară ai romanilor*”.

• **1532:** *Francesco della Valle* a scris prima propoziție în limba română: **Ști rominest.**

• **1542:** *Johannes Honterus* a întocmit o hartă în care a trecut numele de Dacia pentru întregul teritoriu locuit de români.

• **Începutul secolului XVI:** asistăm la politizarea ideii romanității românilor, la afirmarea scrisului în limba română și la europenizarea ideii romanității românilor.

• **1565–1612:** *Ștefan (Istvan) Szamosközy*, istoric maghiar cu studii umaniste la Padova și Heidelberg, afirmase inițial că românii sunt urmașii coloniștilor romani. După 1600, când Mihai Viteazul a realizat prima unire politică, își schimbă convingerile arătând că românii „*numai înrudiți și nici urmașii romanilor*”, deoarece aceștia au fost mutați la sudul Dunării în vremea împăratului Gallienus.

• **1570–1647:** *Nicolae Istvanffy* – istoric și diplomat al împăratului Rudolf al II-lea, nu considera că românii ar amenința știrbirea privilegiilor tradiționale ale națiunii maghiare.

5. Romanitatea românilor – secolele XVII–XVIII

Context istoric:

Secolul al XVII-lea este secolul de dezvoltare a culturii medievale românești. Influențată de Renaștere (mulți tineri români mergeau la studii în țări precum Italia sau Polonia), cultura românească s-a deschis într-o măsură mai mare spre Occident.

• **1666:** *Cronica lui Ioan Lucius (Lučić)* scrisă la Amsterdam a urmărit istoria Croației și Dalmației, dar ultimul capitol a fost consacrat exclusiv discutării originii romane a poporului român. El și-a exprimat anumite dubii și rezerve cu privire la românii nord-dunăreni dar nu a negat continuitatea elementului roman la nord de Dunăre susținând că el a fost sporit printr-o imigrare provocată de bulgari de la sud la nord de Dunăre. Teza lui Lucius a fost redescoperită în secolul al XVIII-lea de către austriacul I.Ch. Engel care a răstălmăcit-o, a falsificat-o eliminând elementul roman în Dacia postareliană.

CRONICARI ȘI CĂRTURARI ROMÂNI (SECOLELE XVII-XVIII)

• **1590–1647:** **Grigore Ureche** a scris *Letopisețul Țării Moldovei* în care demonstra romanitatea românilor și latinitatea limbii. Observa asemă-

narea dintre cuvintele românești și cele latinești, ajungând la concluzia că „*de la Râm se trag toate*”. A reliefat conștiința romanității și a unității neamului. El a studiat în Polonia unde a învățat limba latină.

• **1633–1691: Miron Costin** a scris *De neamul moldovenilor* în care acordă o atenție deosebită originii românilor, considerând că Traian este cel dintâi descălecător. El susținea că, după cucerirea Daciei de către romani aceștia au populat-o cu coloniști originari din Italia. Provincia nu a fost părăsită de toți locuitorii ei odată cu retragerea oficială. Lucrarea sa reprezintă în istoria literaturii române, cât și în cea a ideii romanității românilor, primul tratat savant consacrat exclusiv ideii originii românilor, care este latină, dovedită de limbă, de numele pe care și-l dau ei și străinii.

• **1640–1714: stolnicul Constantin Cantacuzino** (Țara Românească) a scris *Istoria Țării Românești* (1700) în care a subliniat continuitatea de viață a dacilor sub stăpânirea romanilor, latinitatea și continuitatea românilor. A așezat la originea etnogenezei românești elementele de bază : dacii și romanii. A tipărit și o hartă a Țării Românești la Padova.

• **1673-1723: Dimitrie Cantemir** a scris *Descrierea Moldovei* (1714–1716) în care abordează în treacăt problema romanității românilor. *Hronicul româno-moldo-vlahilor* (1722) a fost cea mai întinsă lucrare istorică de analiză a originii românilor, care inaugurează efortul istoriografiei românești de a determina și fixa locul românilor în istoria universală: descendența pur romană din Traian („*săditorul și răsăditorul nostru*”); stăruința neîntreruptă și unitatea româno-moldo-vlahilor în spațiul carpato-dunărean; dănuirea elementului roman în Dacia și după retragerea aureliană. El a susținut originea pur romană a românilor, anticipând teoria puristă a Școlii Ardelene.

CRONICARII SAȘI DIN SECOLUL AL XVII-LEA

Ideea romanității românilor a apărut și în opera cronicarilor sași din Transilvania.

• **1597–1639: Martin Opitz** recunoștea originea romană a poporului român, considerând că, dintre limbile romanice, limba română este cea mai apropiată de latină.

• **1643–1687: comitele sașilor Valentin von Frankenstein** a identificat originea romană a românilor și a dus la eliminarea confuziei dintre daci și goți.

• **1679–1747: brașoveanul Martin Schmeitzel** a contribuit cel mai mult la răspândirea în afara mediului românesc a teoriei originii romane a românilor. El a fost profesor la Universitatea din Halle.

• **1666: L. Toppeltinus și J. Tröster** l-au combătut pe Szamosközy. **J. Tröster** afirma că „*românii de azi ce trăiesc în Țara Românească și*

Moldova și munții Transilvaniei nu sunt decât urmașii legiunilor romane, deci „cei mai vechi locuitori ai acestei țări”.

6. Romanitatea românilor în lupta de emancipare politică a românilor din Transilvania; disputa în jurul continuității românilor

Context istoric:

Această etapă a fost marcată de instaurarea dominației habsburgice din Transilvania, în **1699**, prin pacea de la Karlowitz, și de sfârșitul domniilor fanariote în Țara Românească și Moldova, în **1821**. În acest context, evoluția politică a Țărilor Române a însemnat înrăutățirea situației populației românești.

O situație particulară o găsim în Transilvania, unde românii, majoritari (în cea mai mare parte țărani, dominați de nobilimea maghiară), nu beneficiau de drepturi politice. În aceste condiții, ideea romanității românilor (incluzând ideea vechimii și continuității românilor) a devenit o armă politică. Un număr mare de ortodocși a recunoscut Unirea cu Biserica romano-catolică, ceea ce a însemnat, posibilitatea pentru unii tineri români de a urma studii la Roma și la Viena. Învățații români au putut intra în contact cu documente noi și astfel a luat naștere varianta românească a Iluminismului european, *Școala Ardeleană*. Istoricii aparținând Școlii Ardelene (Petru Maior, Gheorghe Șincai, Samuil Micu) au urmărit să obțină drepturi politice pentru români, asemenea națiunilor recunoscute, maghiarii, germanii, secuii. Romanitatea românilor constituia un argument important; românii, aveau o origine nobilă, pur romană, și erau cei mai vechi locuitori ai Transilvaniei. Pentru a demonstra această origine nobilă, romană, istoricii Școlii Ardelene au demonstrat faptul că dacii ar fi fost exterminați în urma războaielor dintre Traian și Decebal.

- **1744: Inochentie Micu**, episcop unit, elaborează *Supplex Libellus*, în care subliniază ideea romanității românilor, adică vechimea, numărul și continuitatea acestora în Transilvania, folosindu-le ca argument. O consecință a acestei acțiuni a fost apariția teoriei imigraționiste.

- **1781: Franz Sulzer** a publicat lucrarea *Geschichte des transalpinischen Daciens* (Istoria Daciei transalpine) în care dezvoltă teoria imigraționistă. A susținut că românii nu au origine romanică și că s-au format ca popor în Peninsula Balcanică, undeva în Moesia sau Tracia. Aici au adoptat creștinismul și în secolul al XIII-lea au imigrat la nord de Dunăre.

- **1791: Școala Ardeleană** a elaborat *Supplex Libellus Valachorum*, primul program politic modern al românilor în care susțineau drepturile politice

ale românilor aducând ca argument ideea romanității românilor. Pentru a pune în evidență originea nobilă, pur romană, a românilor, ei au susținut că geto-dacii au fost exterminați în cele două războaie dintre Decebal și Traian (101-102; 105-106 d.Hr). Apare astfel teoria puristă (latinistă).

Reprezentanții Școlii Ardelene: Imigraționiștii:

- Samuil Micu
- Gheorghe Șincai
- Petru Maior
- Ioan Budai-Deleanu
- Franz Sulzer
- I.C. Eder
- Bolla Marton – a adnotat critic *Supplex Libellus Valahorum*
- I.Ch. Engel

În 1871, **Robert Roesler** în lucrarea *Studii românești*, publicată la Leipzig, a sistematizat teoria imigraționistă prin care urmărește scopuri politice pentru a justifica stăpânirea străină în Transilvania, susținând că:

1. geto-dacii au fost exterminați în cele două războaie cu romanii (101–102, 105–106);
2. dispariția vechii toponimii dacice;
3. Dacia nu a putut fi romanizată în 165 de ani;
4. în 271, când a avut loc părăsirea oficială a Daciei romane de Aurelian, întreaga populație a părăsit provincia, aici rămânând loc gol;
5. poporul român și limba română s-au format la sud de Dunăre pentru că:
  - în limba română nu există cuvinte de origine germanică;
  - există asemănări lexicale între limba română și cea albaneză;
  - creștinismul românesc are origine slavă, fiind preluat de la slavii sudici;
6. românii sunt un popor de păstori nomazi;
7. nu există izvoare scrise despre români în mileniul întunecat.

AU SUSȚINUT ROMANITATEA ROMÂNILOR

• **1778: Benkő Josef** în lucrarea *Transilvania sive magnus Transilvaniae Principatus* arată că la abandonarea provinciei traiane, mulți romani împreună cu dacii indigeni au rămas pe loc.

• **1780: Samuil Micu** a scris *Elementa linguae daco romanae sive valachicae*.

• **1780–1790: Iosif al II-lea**, împărat habsburg, îi considera pe români „*incontestabil cei mai vechi și mai numeroși locuitori ai Transilvaniei*”.

• **1784: Michael Lebrecht** (cronicar sas) în timpul răscoalei lui Horea scria că „*românii ca urmași ai romanilor sunt cei mai vechi locuitori ai acestei regiuni*”.

• **1787: Edward Gibbon**, istoric englez, a scris o istorie a Imperiului Roman în care arăta că după retragerea aureliană „*a rămas o parte însem-*

nată a locuitorilor ei care mai mare groază aveau de migrare decât de stăpânitorul got”.

- **1791: Contele Teleki**, președintele Cancelariei Aulice a Transilvaniei arăta că „românii sunt locuitorii cei mai vechi ai Transilvaniei”.

- **1791: Huszti Andras** arăta că „nicio națiune nu are limba atât de apropiată de cea veche romană ca națiunea vlahilor, ceea ce este semn sigur și care nu poate înșela că ei sunt în Transilvania urmașii vechilor coloni romani”.

7. România Modernă și romanitatea românilor

Context istoric:

A doua jumătate a secolului al XIX-lea a fost dominată de două evenimente:

1. Apariția statului național român, prin unirea Moldovei și Țării Românești (1859);

2. Obținerea Independenței în urma participării României, de partea Rusiei, la războiul împotriva Imperiului Otoman (1877–1878).

Este perioada când se impune denumirea statului național de *România*, care însemna conștiința romanității la români. Termenul de *România* a apărut, se pare, încă din secolul al XIII-lea, fiind întâlnit la autorii din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea.

- **1843: Mihail Kogălniceanu** – într-un discurs a făcut un elogiu lui Decebal, considerat „cel mai însemnat rigă barbar care a fost vreodată”.

- **1844: Paul Joseph Schafarik** (slavist) afirma că vlahii de la nord și de la sud de Dunăre au toți aceeași origine pentru că au luat naștere din amestecul tracilor și daco-geților.

- **1871–1876:** a apărut dicționarul limbii române la care a contribuit și latinistul August Treboniu Laurian, care considera că istoria românilor începe de la fondarea Romei și care urmărea să „purifice limba română pentru a o apropia cât mai mult de latina originară”.

AU COMBĂTUT TEORIA IMIGRAȚIONISTĂ

- **1860: Bogdan Petriceicu Hasdeu** a scris lucrarea *Pierit-au dacii?* în care demonstrează că Școala Ardeleană și continuatorii ei au făcut o interpretare forțată a izvoarelor istorice. Este primul autor care a luat atitudine față de exagerările Școlii Ardelene și față de primii imigraționiști. El a fundamentat *teoria circulației cuvintelor* arătând că structura unei limbi nu este dată de numărul brut al cuvintelor ci de circulația acestora, deoarece